

Varemeis Narva

IVI TOMINGAS

1944. aasta veebruarist juulini oli Narva rindelinn. Põhiosa linnast hävitati 6.–8. märtsini toimunud Punaarmee õhurünnakute käigus, peaaegu täielikult hävis seejuures barokne kesklinn.

Ajaloolase Reigo Rosenthali artiklist „Punaarmee kaugtegevuslennuväe rünnakud Narvale 1944. aasta märtsis“ selgub, et eelnimetatud õhurünnakutes heideti Narvale koguni 1600 tonni pomme!

Fotonurk seda hävitustööd põhjalikult kajastada ei suuda. Näidetena on toodud mõned fotod, sealhulgas pilt Narva baroksest raekojast enne ja pärast pommitamist. 1944. aasta märtsipommitamistele järgnenud ajast olen valinud erinevaid objekte strateegilisest sillast kuni elurajoonini.

Veeornist alles jäänud osa on kasutatud propagandistlikel eesmärkidel.

Foto 1944. aasta novembrist, autor Feodor Olop.
RA, EFA.217.1.7732

Fotod varemetes Narvast on pärit Rahvusarhiivi fondist EFA.217. Nimelt moodustati juba 1944. aasta aprillis komisjon nimega Eesti NSV Vabariiklik komisjon saksa fašistlike sissetungijate ja nende kaasosaliste roimade ja nende poolt tekitatud kahjude uurimiseks. Fond sisaldab üle 4000 foto üle kogu Eesti.

Fotograafide nimed, kes sõjakahjusid erinevates Eesti piirkondades üles pildistasid, on paljudel puhkudel teadmata, sealhulgas ei ole teada Narvat pildistanud fotograafi nimi. Fotod tehti ajavahemikus 1944. aasta augustist detsembrini, kuid piltide dateerimine on jällegi ebaühtlane: kuupäeva täpsusest aastani.

Teadaolevalt koostati Narva fotodest kaks albumit, et esitada need Nürnbergi protsessil näidetenähtena sakslaste sõjakuritegudest.

Ivi Tomingas (1958), arhivaar, Rahvusarhiivi filmiarhiiv, Ristiku 84, 10318 Tallinn,
ivi.tomingas@ra.ee

Kuigi avalikkuses on rohkem räägitud Narva ja Tallinna märtsipommitamisest, on kõnealusel fondis säilinud fotosid vaadates selge, et ränk sõda jättis koletu jälje kogu Eestile.

Eelnevalt on fotonurgas käsitletud Narvat Tuna 2009. aasta 1. numbris. Käesolevas fotonurgas on kasutatud andmete täpsustamiseks Toomas Karjahärmi koostatud väljaannet „Vana Narva: ehitised ja inimesed“, mille 2006. aastal andis välja kirjastus Argo.

Börsihoone (vasakul) ja Narva raekoda 1930. aastatel. Raekoda ehitati ajavahemikul 1668–1671, olles üks esimesi barokkehitisi Eestis. Börsihoone pärineb veidi hilisemast ajast (ehitati 1695–1704) ja esindab hollandi nn vanaklassitsistlikku stiili.

Foto autor teadmata. RA, EFA.272.0.206555

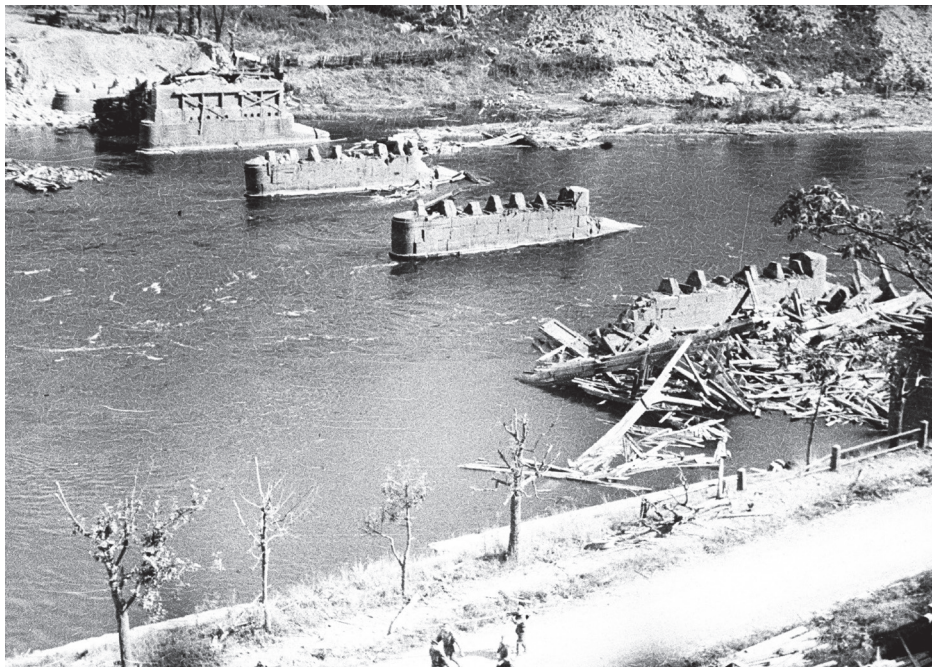

Narva raekoja varemed 1944. aastal.

Foto autor teadmata. RA, EFA.217.1.7763

*Purustatud elektrijaam, tagaplaanil Kreenholmi manufaktuuri hooned. 1944. aasta.
Foto autor teadmata. RA, EFA.217.1.7699*

*Narva silla varem 1944. aastal.
Foto autor teadmata. RA, EFA.217.0.179089*

*Tankid ja varemed Narvas 1944. aasta juulis.
Foto autor teadmata. RA, EFA.212.0.30625*

*Narva kalevivabriku tööliselamute varemed 1944. aastal.
Foto autor teadmata. RA, EFA.217.1.7822*